

Modersmål - jiddisch som nationellt minoritetsspråk

Judar är en nationell minoritet med flerhundraåriga anor i Sverige. Deras språk – jiddisch – är ett officiellt nationellt minoritetsspråk. De nationella minoritetsspråkens ställning i Sverige är i stort behov av att stärkas. För att säkra språkens framtid i landet är det nödvändigt att fler utvecklar språkkunskaper. Språken är viktiga kulturbärare som uttrycker gemensamma erfarenheter, värden och kunskaper som förenar de nationella minoriteterna i Sverige med människor som talar samma språk i andra delar av världen. Att ha kunskaper i språket och om minoritetens kultur kan ge nya perspektiv på den egna identiteten och stärker möjligheterna till deltagande i samhällslivet i Sverige och andra länder.

Syfte

Undervisningen i jiddisch som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om språket samt kunskaper om minoritetens kultur. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla flerspråkighet, sin förståelse av omvärlden och sin identitet.

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa, skriva och samtala på det nationella minoritetsspråket. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att möta och utveckla kunskaper om texter på språket i olika genrer. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga, språklig säkerhet i tal och skrift samt tilltro till sin förmåga att uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar sig och samspelar med andra i tal och skrift, liksom en medvetenhet om hur språkbruket varierar beroende på situation och sociala sammanhang.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens historia, kulturella uttryck och traditioner. Eleverna ska genom undervisningen även ges förutsättningar att utveckla kunskaper om den nationella minoritetens musik, litteratur och andra estetiska uttrycksformer. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att utveckla kunskaper om det nationella minoritetsspråkets ursprung, utveckling och nutida status.

Genom undervisningen i jiddisch som nationellt minoritetsspråk i ämnet modersmål ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- förstå och tolka innehållet i talat språk och olika slags texter,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,
- reflektera över sociala, historiska och kulturella företeelser i miljöer där språket används, och
- reflektera över språkets ursprung, utveckling och nutida status.

Centralt innehåll

I årskurs 1– 3, inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.
- Strategier för skrivande av texter, för hand och på dator, om ämnen som är välbekanta för eleven.
- Alfabetet i tryckstil samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen.

Texter

- Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, rim och ramsor, sagor och sånger.
- Faktatexter för barn.
- Texter med anknytning till judiska traditioner och kulturella uttrycksformer.

Språkbruk

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till judiska helger och traditioner.

Jiddischkultur

- Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
- Mattraditioner med anknytning till jiddischkulturen.

I årskurs 4– 6, inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
- Strategier för skrivande av berättande texter och faktatexter med hjälp av texternas typiska uppbyggnad och språkliga drag.
- Jiddischens grundläggande struktur med böjningsmönster och meningsbyggnad.

- Ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse.
- Alfabetet i skrivstil.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om egna och andras upplevelser samt om vardagliga företeelser och händelser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Stödord, bilder och digitala medier som hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation.

Texter

- Berättande och poetiska texter samt faktatexter för barn och unga från olika tider och områden där jiddisch används.
- Texter som belyser identitets- och livsfrågor samt texter som anknyter till judiska traditioner och företeelser i jiddischkulturen.

Språkbruk

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Ord och begrepp som är specifika för judiska miljöer och traditioner. Idiomatiska uttryck och ordspråk som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven jiddisch.

Jiddischkultur

- Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
- Levnadssätt historiskt i jiddischspråkiga samhällen samt den judiska befolkningens historia i Sverige.
- Några samhällsfrågor som berör judar i dag.

I årskurs 7– 9, inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att tolka och analysera texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av olika typer av texter med hjälp av deras typiska uppbyggnad och språkliga drag.
- Jiddischens struktur med ordbildning, ords böjningsmönster, ordklasser och satsdelar.
- Hjälpmedel för informationssökning och ordförståelse.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om ämnen som är välbekanta för eleven samt om aktuella händelser, tankar, känslor och åsikter.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition efter syfte och mottagare.

Texter

- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag.
- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna samt andra berättande och poetiska texter med anknytning till jiddischkulturen. Skönlitteratur som belyser identitets- och livsfrågor.

Språkbruk

- Ord och begrepp för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Idiomatiska uttryck och ordspråk som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer.
- Ord och begrepp med anknytning till jiddischkulturen.
- Skillnader i språk användning beroende på i vilket sammanhang, med vem och med vilket syfte man kommunicerar.

Jiddischkultur

- Sång och teater i jiddischvärlden från början av 1900-talet, till exempel i USA.
- Jiddischens ursprung och utveckling genom kontakter med olika språk och majoritetssamhällen, samt jiddischens framtid i Sverige och andra delar av världen. Organisationer som arbetar för att främja jiddisch och jiddischkultur.
- Några jiddischförfattare och deras verk.
- Sociala, politiska och kulturella strömningar i jiddischvärlden från slutet av 1800-talet, till exempel *Bund* och jiddischlitteraturens guldålder.
- Förintelsens konsekvenser för jiddisch och jiddischkulturen.

I årskurs 1– 3, inom ramen för jiddisch som andraspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka ord och fraser i enkla texter.
- Strategier för skrivande av enkla presentationer, beskrivningar och meddelanden.
- Skrivtecknens form i tryckstil samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel intressen, personer och platser.

- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet i talad jiddisch, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleven möter.

Texter

- Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, rim, ramsor och jiddischsånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter med anknytning till jiddischkulturen.

Språkbruk

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp med anknytning till judiska helger och traditioner.

Jiddischkultur

- Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
- Mattraditioner med anknytning till jiddischkulturen.

I årskurs 4– 6, inom ramen för jiddisch som andraspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka korta, enkla texter från olika medier.
- Strategier för skrivande av enkla berättande texter, beskrivningar och instruktioner.
- Språkliga företeelser som grammatiska strukturer i det språk eleven möter.
- Olika sätt att orientera sig i texter från internet och andra medier.
- Skrivande av texter, för hand och på dator, om ämnen som är välbekanta för eleverna.
- Alfabetet i tryckstil.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel vardagliga situationer, händelser och aktiviteter.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad jiddisch, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Olika sätt att orientera sig i talat språk från internet och andra medier.

Texter

- Berättande och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, dikter, sagor, ordspråk och jiddischsånger.
- Enkla instruerande och beskrivande texter.
- Enkla texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter samt enkla texter med anknytning till jiddischkulturen.

Språkbruk

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Ord och begrepp som är specifika för judiska miljöer och traditioner. Idiomatiska uttryck och ordspråk som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer.
- Hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer.

Jiddischkultur

- Sång och andra estetiska uttrycksformer i jiddischkulturen.
- Levnadssätt historiskt i jiddischspråkiga samhällen samt den judiska befolkningens historia i Sverige.
- Några samhällsfrågor som berör judar i dag.

I årskurs 7– 9, inom ramen för jiddisch som andraspråk

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier.
- Berättelser och beskrivningar i form av sammanhängande text.
- Språkliga företeelser som grammatiska strukturer och fasta språkliga uttryck i det språk eleven möter.
- Olika sätt att söka och välja texter från internet och andra medier.
- Identifiering av bokstäver i skrivstil.

Tala, lyssna och samtala

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleven, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talad jiddisch, till exempel med hjälp av förförståelse.
- Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
- Olika sätt att söka och välja talat språk från internet och andra medier.

Texter

- Berättelser och annan fiktion för barn och unga. Sånger, dikter och ordspråk.
- Instruerande och beskrivande texter. Texternas syfte, innehåll och några av deras typiska språkliga drag.
- Texter som belyser identitets- och livsfrågor samt texter med anknytning till jiddischkulturen.

Språkbruk

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning. Idiomatiska uttryck och ordspråk som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer.
- Ord och begrepp med anknytning till jiddischkulturen.
- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta samtal och olika typer av muntliga och skriftliga framställningar.
- Likheter och skillnader mellan talad och skriven jiddisch.

Jiddischkultur

- Sång och teater i jiddischvärlden från början av 1900-talet, till exempel i USA.
- Jiddischens ursprung och utveckling genom kontakter med olika språk och majoritetssamhällen samt jiddischens framtid i Sverige och andra delar av världen. Organisationer som arbetar för att främja jiddisch och jiddischkultur.
- Några jiddischförfattare och vilka verk de är kända för.
- Sociala, politiska och kulturella strömningar i jiddischvärlden från slutet av 1800-talet, till exempel *Bund* och jiddischlitteraturens guldålder.
- Förintelsens konsekvenser för jiddisch och jiddischkulturen.

KUNSKAPSKRAV I ÄMNET MODERSMÅL - JIDDISCH SOM NATIONELLT MINORITETSSPRÅK

Inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven kan samtala om och diskutera bekanta ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter på ett sätt som **till viss del** upprätthåller samtalet eller diskussionen. Dessutom kan eleven förbereda och genomföra **enkla** muntliga framställningar med **i huvudsak** fungerande struktur, innehåll och språk samt **viss** anpassning till mottagaren. Genom att på ett **i huvudsak** fungerande sätt använda olika hjälpmedel för kommunikation förtydligar och levandegör eleven framställningens budskap.

Eleven kan skriva texter med **begripligt** innehåll och **viss** språklig variation, för hand och med hjälp av digitala hjälpmedel. Eleven använder då grundläggande regler för stavning, meningsbyggnad och ordböjning med **viss** säkerhet. De berättande texter eleven skriver innehåller **enkla** gestaltande beskrivningar och **enkel** handling. Dessutom kan eleven presentera information i form av faktatexter

med **i huvudsak** fungerande struktur, **enkla** beskrivningar, egna formuleringar och **viss** användning av ämnesspecifika ord och begrepp.

Genom att göra **enkla, kronologiska** sammanfattningar av olika texters innehåll och kommentera centrala delar med **viss** koppling till sammanhanget visar eleven **grundläggande** läsförståelse. Eleven kan utifrån egna erfarenheter och referensramar tolka och föra enkla och **till viss del** underbyggda resonemang om tydligt framträdande budskap i olika verk och även beskriva sin upplevelse av läsningen på ett **enkelt** sätt. Dessutom kan eleven på ett **i huvudsak fungerande** sätt söka och välja ut information ur faktatexter.

Eleven har **grundläggande** kunskaper om jiddischkultur och visar det genom att ge **enkla** beskrivningar av sång och andra estetiska uttryck i jiddischkulturen. Eleven för också **enkla** resonemang om hur människor levde förr i jiddischspråkiga samhällen med **viss** koppling till språkliga uttryck som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer. Dessutom kan eleven föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om den judiska befolkningens historia i Sverige och några samhällsfrågor som berör judar i dag.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6

Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6

Eleven kan samtala om och diskutera bekanta ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter på ett sätt som **relativt väl** upprätthåller samtalen eller diskussionen. Dessutom kan eleven förbereda och genomföra **utvecklade** muntliga framställningar med **relativt väl** fungerande struktur, innehåll och språk samt **relativt god** anpassning till mottagaren. Genom att på ett **ändamålsenligt** sätt använda olika hjälpmedel för kommunikation förtydligar och levandegör eleven framställningens budskap.

Eleven kan skriva texter med **relativt tydligt** innehåll och **relativt god** språklig variation, för hand och med hjälp av digitala hjälpmedel. Eleven använder då grundläggande regler för stavning, meningsbyggnad och ordböjning med **relativt god** säkerhet. De berättande texter eleven skriver innehåller **utvecklade** gestaltande beskrivningar och **utvecklade** handling. Dessutom kan eleven presentera information i form av faktatexter med **relativt väl** fungerande struktur, **utvecklade** beskrivningar, egna formuleringar och **relativt god** användning av ämnesspecifika ord och begrepp.

Genom att göra **utvecklade** sammanfattningar av olika texters innehåll och kommentera centrala delar med **relativt god** koppling till sammanhanget visar eleven **god** läsförståelse. Eleven kan utifrån egna erfarenheter och referensramar tolka och föra enkla och **relativt väl** underbyggda resonemang om tydligt framträdande budskap i olika verk och även beskriva sin upplevelse av läsningen på ett **utvecklat** sätt. Dessutom kan eleven på ett **ändamålsenligt** sätt söka och välja ut information ur faktatexter.

Eleven har **goda** kunskaper om jiddischkultur och visar det genom att ge **utvecklade** beskrivningar av sång och andra estetiska uttryck i jiddischkulturen. Eleven för också **utvecklade** resonemang om hur människor levde förr i jiddischspråkiga samhällen med **relativt god** koppling till språkliga uttryck som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer. Dessutom kan eleven föra **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om den judiska befolkningens historia i Sverige och några samhällsfrågor som berör judar i dag.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6

Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven kan samtala om och diskutera bekanta ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter på ett sätt som **väl** upprätthåller samtalet eller diskussionen. Dessutom kan eleven förbereda och genomföra **välutvecklade** muntliga framställningar med **väl** fungerande struktur, innehåll och språk samt **god** anpassning till mottagaren. Genom att på ett **ändamålsenligt och effektivt** sätt använda olika hjälpmedel för kommunikation förtydligar och levandegör eleven framställningens budskap.

Eleven kan skriva texter med **tydligt** innehåll och **god** språklig variation, för hand och med hjälp av digitala hjälpmedel. Eleven använder då grundläggande regler för stavning, meningsbyggnad och ordböjning med **god** säkerhet. De berättande texter eleven skriver innehåller **välutvecklade** gestaltande beskrivningar och **välutvecklade** handling. Dessutom kan eleven presentera information i form av faktatexter med **väl** fungerande struktur, **välutvecklade** beskrivningar, egna formuleringar och **god** användning av ämnesspecifika ord och begrepp.

Genom att göra **välutvecklade** sammanfattningar av olika texters innehåll och kommentera centrala delar med **god** koppling till sammanhanget visar eleven **mycket god** läsförståelse. Eleven kan utifrån egna erfarenheter och referensramar tolka och föra enkla och **väl** underbyggda resonemang om tydligt framträdande budskap i olika verk och även beskriva sin upplevelse av läsningen på ett **välutvecklat** sätt. Dessutom kan eleven på ett **ändamålsenligt och effektivt** sätt söka och välja ut information ur faktatexter.

Eleven har **mycket goda** kunskaper om jiddischkultur och visar det genom att ge **välutvecklade** beskrivningar av sång och andra estetiska uttryck i jiddischkulturen. Eleven för också **välutvecklade** resonemang om hur människor levde förr i jiddischspråkiga samhällen med **god** koppling till språkliga uttryck som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer. Dessutom kan eleven föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om den judiska befolkningens historia i Sverige och några samhällsfrågor som berör judar i dag.

Inom ramen för jiddisch som förstaspråk

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven kan samtala om och diskutera varierande ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter med **enkla** och sakliga argument på ett sätt som **till viss del** utvecklar samtalet eller diskussionen. Dessutom kan eleven förbereda och genomföra **enkla** muntliga framställningar med **i huvudsak** fungerande struktur, innehåll och språk samt **viss** anpassning till situationen och mottagaren. Genom att kombinera olika texttyper, estetiska uttryck och medier så att de olika delarna samspelar på ett **i huvudsak** fungerande sätt förtydligar och levandegör eleven framställningens budskap.

Eleven kan skriva texter med **viss** språklig variation och **enkel** anpassning till texttyp. I sina texter använder eleven grundläggande regler för språkriktighet med **viss** säkerhet. De berättande texter eleven skriver innehåller **enkla** gestaltande beskrivningar och berättargrepp samt dramaturgi med **enkel** uppbyggnad. Dessutom kan eleven presentera fakta och värderingar i form av olika slags sakprosa med **i huvudsak fungerande** struktur, **enkla** beskrivningar och förklaringar samt **enkelt** och fungerande ämnesrelaterat språk.

Genom att göra **enkla** sammanfattningar av olika texters innehåll och kommentera centrala delar med **viss** koppling till tidsaspekter och orsakssamband visar eleven **grundläggande** läsförståelse. Eleven kan utifrån egna erfarenheter och referensramar samt olika livsfrågor och omvärldsfrågor tolka och föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om **tydligt framträdande** budskap i olika verk. Dessutom kan eleven på ett **i huvudsak fungerande** sätt söka och välja ut information ur olika slags sakprosa.

Eleven har **grundläggande** kunskaper om jiddisch och jiddischkultur. Eleven visar det genom att föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om språkets ursprung, utveckling och framtid i Sverige och andra delar av världen. Eleven kan också ge **enkla** beskrivningar av betydelsefulla sociala, politiska och kulturella strömningar och uttryck i olika delar av jiddischvärlden under olika tider. Dessutom kan eleven på ett **enkelt** sätt redogöra för innehåll och budskap i några litterära verk och sånger.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9

Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven kan samtala om och diskutera varierande ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter med **utvecklade** och sakliga argument på ett sätt som **relativt väl** utvecklar samtalet eller diskussionen. Dessutom kan eleven förbereda och genomföra **utvecklade** muntliga framställningar med **relativt väl** fungerande struktur, innehåll och språk samt **relativt god** anpassning till situationen och mottagaren. Genom att kombinera olika texttyper, estetiska uttryck och medier så att de olika delarna samspelar på ett **ändamålsenligt** sätt förtydligar och levandegör eleven framställningens budskap.

Eleven kan skriva texter med **relativt god** språklig variation och **utvecklade** anpassning till texttyp. I sina texter använder eleven grundläggande regler för språkriktighet med **relativt god** säkerhet. De

berättande texter eleven skriver innehåller **utvecklade** gestaltande beskrivningar och berättargrepp samt dramaturgi med **utvecklade** uppbyggnad. Dessutom kan eleven presentera fakta och värderingar i form av olika slags sakprosa med **relativt väl** fungerande struktur, **utvecklade** beskrivningar och förklaringar samt **utvecklade** och fungerande ämnesrelaterat språk.

Genom att göra **utvecklade** sammanfattningar av olika texters innehåll och kommentera centrala delar med **relativt god** koppling till tidsaspekter och orsakssamband visar eleven **god** läsförståelse. Eleven kan utifrån egna erfarenheter och referensramar samt olika livsfrågor och omvärldsfrågor tolka och föra **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om budskap som är **tydligt framträdande och budskap som kan läsas mellan raderna** i olika verk. Dessutom kan eleven på ett **ändamålsenligt** sätt söka och välja ut information ur olika slags sakprosa.

Eleven har **goda** kunskaper om jiddisch och jiddischkultur. Eleven visar det genom att föra **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om språkets ursprung, utveckling och framtid i Sverige och andra delar av världen. Eleven kan också ge **utvecklade** beskrivningar av betydelsefulla sociala, politiska och kulturella strömningar och uttryck i olika delar av jiddischvärlden under olika tider. Dessutom kan eleven på ett **utvecklade** sätt redogöra för innehåll och budskap i några litterära verk och sånger.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9

Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven kan samtala om och diskutera varierande ämnen genom att ställa frågor och framföra åsikter med **välutvecklade** och sakliga argument på ett sätt som **väl** utvecklar samtalet eller diskussionen. Dessutom kan eleven förbereda och genomföra **välutvecklade** muntliga framställningar med **väl** fungerande struktur, innehåll och språk samt **god** anpassning till situationen och mottagaren. Genom att kombinera olika texttyper, estetiska uttryck och medier så att de olika delarna samspelar på ett **ändamålsenligt och effektivt** sätt förtydligar och levandegör eleven framställningens budskap.

Eleven kan skriva texter med **god** språklig variation och **välutvecklade** anpassning till texttyp. I sina texter använder eleven grundläggande regler för språkriktighet med **god** säkerhet. De berättande texter eleven skriver innehåller **välutvecklade** gestaltande beskrivningar och berättargrepp samt dramaturgi med **välutvecklade** uppbyggnad. Dessutom kan eleven presentera fakta och värderingar i form av olika slags sakprosa med **väl fungerande** struktur, **välutvecklade** beskrivningar och förklaringar samt **välutvecklade** och fungerande ämnesrelaterat språk.

Genom att göra **välutvecklade** sammanfattningar av olika texters innehåll och kommentera centrala delar med **god** koppling till tidsaspekter och orsakssamband visar eleven **mycket god** läsförståelse. Dessutom kan eleven utifrån egna erfarenheter, olika livsfrågor och omvärldsfrågor tolka och föra

välutvecklade och väl underbyggda resonemang om budskap som är **tydligt framträdande och budskap som kan läsas mellan raderna eller är dolda** i olika verk. Dessutom kan eleven på ett **ändamålsenligt och effektivt** sätt söka och välja ut information ur olika slags sakprosa.

Eleven har **mycket goda** kunskaper om jiddisch och jiddischkultur. Eleven visar det genom att föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om språkets ursprung, utveckling och framtid i Sverige och andra delar av världen. Eleven kan också ge **välutvecklade** beskrivningar av betydelsefulla sociala, politiska och kulturella strömningar och uttryck i olika delar av jiddischvärlden under olika tider. Dessutom kan eleven på ett **välutvecklat** sätt redogöra för innehåll och budskap i några litterära verk och sånger.

Inom ramen för jiddisch som andraspråk

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven kan förstå **vanliga ord och enkla fraser** i tydligt talat, enkelt språk i långsamt tempo samt i korta, enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven visar sin förståelse genom att **i mycket enkel form** redogöra för innehållet samt genom att med **godtagbart** resultat agera utifrån budskap och instruktioner i innehållet. För att underlätta sin förståelse av innehållet i det talade språket och texterna kan eleven välja och använda sig av **någon strategi** för lyssnande och läsning. Eleven kan välja texter och talat språk av enkel karaktär och från olika medier samt **med viss relevans** använda det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig **enkelt och begripligt med enstaka ord och fraser**. I skriftliga framställningar kan eleven, med tryckstil, **med viss säkerhet** skriva **enstaka ord och fraser** för hand och med hjälp av digitala hjälpmedel. För att förtydliga och variera sin kommunikation kan eleven bearbeta och göra **enstaka enkla** förbättringar av egna framställningar. I muntlig och skriftlig interaktion kan eleven uttrycka sig **enkelt och begripligt med enstaka ord och fraser**. Dessutom kan eleven välja och använda sig av **någon strategi** som löser problem i och förbättrar interaktionen.

Eleven har **grundläggande** kunskaper om jiddischkultur och visar det genom att ge **enkla** beskrivningar av sång och andra estetiska uttryck i jiddischkulturen. Eleven för också **enkla** resonemang om hur människor levde förr i jiddischspråkiga samhällen med **viss** koppling till språkliga uttryck som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer. Dessutom kan eleven föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om den judiska befolkningens historia i Sverige och några samhällsfrågor som berör judar i dag.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 6

Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6

Eleven kan förstå **det huvudsakliga innehållet och uppfatta tydliga detaljer** i tydligt talat, enkelt språk i långsamt tempo samt i korta, enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven visar sin förståelse genom att **i mycket enkel form** redogöra för innehåll och detaljer samt genom att med **tillfredsställande** resultat agera utifrån budskap och instruktioner i innehållet. För att underlätta sin förståelse av innehållet i det talade språket och texterna kan eleven **i viss utsträckning** välja och använda sig av **strategier** för lyssnande och läsning. Eleven kan välja texter och talat språk av enkel karaktär och från olika medier samt **på ett relevant sätt** använda det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig **enkelt och relativt tydligt med fraser och meningar**. I skriftliga framställningar kan eleven, med tryckstil, skriva **ord, fraser och meningar** för hand och med hjälp av digitala hjälpmedel. För att förtydliga och variera sin kommunikation kan eleven bearbeta och göra **enstaka enkla** förbättringar av egna framställningar. I muntlig och skriftlig interaktion kan eleven uttrycka sig **enkelt och begripligt med ord, fraser och meningar**. Dessutom kan eleven välja och använda sig av **några olika strategier** som löser problem i och förbättrar interaktionen.

Eleven har **goda** kunskaper om jiddischkultur och visar det genom att ge **utvecklade** beskrivningar av sång och andra estetiska uttryck i jiddischkulturen. Eleven för också **utvecklade** resonemang om hur människor levde förr i jiddischspråkiga samhällen med **relativt god** koppling till språkliga uttryck som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer. Dessutom kan eleven föra **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om den judiska befolkningens historia i Sverige och några samhällsfrågor som berör judar i dag.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 6

Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven kan förstå **det huvudsakliga innehållet och uppfatta väsentliga detaljer** i tydligt talat, enkelt språk i långsamt tempo samt i korta, enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven visar sin förståelse genom att **i enkel form** redogöra för innehåll och detaljer samt genom att med **gott** resultat agera utifrån budskap och instruktioner i innehållet. För att underlätta sin förståelse av innehållet i det talade språket och texterna kan eleven **i viss utsträckning** välja och använda sig av **strategier** för lyssnande och läsning. Eleven kan välja bland texter och talat språk av enkel karaktär och från olika medier samt **på ett relevant och effektivt sätt** använda det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig **enkelt, relativt tydligt och till viss del sammanhängande**. I skriftliga framställningar kan eleven, med tryckstil, skriva **ord, fraser och meningar** för hand och med hjälp av digitala hjälpmedel. För att förtydliga och variera sin kommunikation kan eleven bearbeta och göra **enkla** förbättringar av egna framställningar. I muntlig

och skriftlig interaktion kan eleven uttrycka sig **enkelt och tydligt med ord, fraser och meningar**. Dessutom kan eleven välja och använda sig av **flera olika strategier** som löser problem i och förbättrar interaktionen.

Eleven har **mycket goda** kunskaper om jiddischkultur och visar det genom att ge **välutvecklade** beskrivningar av sång och andra estetiska uttryck i jiddischkulturen. Eleven för också **välutvecklade** resonemang om hur människor levde förr i jiddischspråkiga samhällen med **god** koppling till språkliga uttryck som belyser judiska normer och värderingar, företeelser och uttrycksformer. Dessutom kan eleven föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om den judiska befolkningens historia i Sverige och några samhällsfrågor som berör judar i dag.

Inom ramen för jiddisch som andraspråk

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven kan förstå **det mest väsentliga av innehållet** i tydligt talat, enkelt språk i lugnt tempo samt i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven visar sin förståelse genom att **i enkel form** redogöra för och kommentera innehållet samt genom att med **godtagbart** resultat agera utifrån budskap och instruktioner i innehållet. För att underlätta sin förståelse av innehållet i det talade språket och texterna kan eleven välja och använda sig av **någon strategi** för lyssnande och läsning. Eleven kan välja bland texter och talat språk av enkel karaktär och från olika medier samt **med viss relevans** använda det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig **enkelt och begripligt med fraser och meningar**. För att förtydliga och variera sin kommunikation kan eleven bearbeta och göra **enstaka enkla** förbättringar av egna framställningar. I muntlig och skriftlig interaktion kan eleven uttrycka sig **enkelt och begripligt med ord, fraser och meningar**. Dessutom kan eleven välja och använda sig av **någon strategi** som löser problem i och förbättrar interaktionen.

Eleven har **grundläggande** kunskaper om jiddisch och jiddischkultur. Eleven visar det genom att föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om språkets ursprung, utveckling och framtid i Sverige och andra delar av världen. Eleven kan också ge **enkla** beskrivningar av betydelsefulla sociala, politiska och kulturella strömningar och uttryck i olika delar av jiddischvärlden under olika tider. Dessutom kan eleven på ett **enkelt** sätt redogöra för innehåll och budskap i några litterära verk och sånger.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9

Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven kan förstå **det huvudsakliga innehållet och uppfatta tydliga detaljer** i tydligt talat, enkelt språk i lugnt tempo samt i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven visar sin förståelse

genom att i **enkel form** redogöra för och kommentera innehåll **och detaljer** samt även genom att med **tillfredsställande** resultat agera utifrån budskap och instruktioner i innehållet. För att underlätta sin förståelse av innehållet i det talade språket och texterna kan eleven i **viss utsträckning** välja och använda sig av **strategier** för lyssnande och läsning. Eleven kan välja bland texter och talat språk av enkel karaktär och från olika medier samt **på ett relevant sätt** använda det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig **enkelt, relativt tydligt och till viss del sammanhängande**. För att förtydliga och variera sin kommunikation kan eleven bearbeta och göra **enkla** förbättringar av egna framställningar. I muntlig och skriftlig interaktion kan eleven uttrycka sig **enkelt och relativt tydligt med ord, fraser och meningar**. Dessutom kan eleven välja och använda sig av **några olika strategier** som löser problem i och förbättrar interaktionen.

Eleven har **goda** kunskaper om jiddisch och jiddischkultur. Eleven visar det genom att föra **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om språkets ursprung, utveckling och framtid i Sverige och andra delar av världen. Eleven kan också ge **utvecklade** beskrivningar av betydelsefulla sociala, politiska och kulturella strömningar och uttryck i olika delar av jiddischvärlden under olika tider. Dessutom kan eleven på ett **utvecklat** sätt redogöra för innehåll och budskap i några litterära verk och sånger.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9

Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven kan förstå **helheten och uppfatta väsentliga detaljer** i tydligt talat, enkelt språk i lugnt tempo samt i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven visar sin förståelse genom att **översiktligt** redogöra för och kommentera innehåll **och detaljer** samt genom att med **gott** resultat agera utifrån budskap och instruktioner i innehållet. För att underlätta sin förståelse av innehållet i det talade språket och texterna kan eleven i **viss utsträckning** välja och använda sig av **strategier** för lyssnande och läsning. Eleven kan välja bland texter och talat språk av enkel karaktär och från olika medier samt **på ett relevant och effektivt sätt** använda det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig **enkelt, relativt tydligt och relativt sammanhängande**. För att förtydliga och variera sin kommunikation kan eleven bearbeta och göra **enkla** förbättringar av egna framställningar. I muntlig och skriftlig interaktion kan eleven uttrycka sig **enkelt och tydligt med ord, fraser och meningar samt i någon mån anpassat till syfte, mottagare och situation**. Dessutom kan eleven välja och använda sig av **flera olika strategier** som löser problem i och förbättrar interaktionen.

Eleven har **mycket goda** kunskaper om jiddisch och jiddischkultur. Eleven visar det genom att föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om språkets ursprung, utveckling och framtid i

Sverige och andra delar av världen. Eleven kan också ge **välu****vecklade** beskrivningar av betydelsefulla sociala, politiska och kulturella strömningar och uttryck i olika delar av jiddischvärlden under olika tider. Dessutom kan eleven på ett **välu****vecklat** sätt redogöra för innehåll och budskap i några litterära verk och sånger.